

(המשך מעמוד 9)

להאיטי לפני 15 שנה, כמנהלת-עסקיה של הרקנית, הכוריאוגרפית והאנתרופולוגית האמריקאית שחורת-העור הידועה קתרין רנהאם. היא הקימה בפורט-אורינס את מעונה של רנהאם, המשמש גם כבית-מלון מרהים ביפו ויקר במחירו, ומנהלת את כל עסקיה במדינה הקאריבית.

לפני שש שנים הגיעה גם שרונה נתן, בתם של רוזי ושל אייבי נתן. היא התיישבה בפורט-אורינס, פתחה מיפעל קטן לביגריאופנה והיא מתפרנסת מעיסוק זה.

שנתיים אחר-כך נחתה באי ישראל אלית נוספת בשם אתי אלוף. היא באה לביקור של שבועיים ונשארה עד היום. גם אתי מתעסקת באופנה ומייצאת ביגדייקורה לארצות-הברית.

הישראלים בהאיטי חיים כמו בני המעמד הגבוה באי. הם מחויקים משתיים כבתיים, מתגוררים בבתיים קולוניאליים, מאלה הקרויים גינגר-ברד. (בתים כאלה אפשר למצוא גם במדינות הדרום והמרכז בארצות-הברית).

הפער בין מעמדות בהאיטי הוא עצום. בני-המעמד הגבוה חיים ברווחה כלכלית, והם בדרך-כלל מקורבים לשלטון. הם קונים במרכולים שבהם רוב המיצרכים מיובאים מארצות-הברית או אפילו מצרפת הרחוקה, מתלבשים בביגדייקובא יקרים, נוסעים במכוניות חדשות ומדברים בעיקר צרפתית. דלת-העם גרה בכפרים נידחים ומתקיימת על פרי-העץ וצימח-השדה. בגלל האקלים הטרופי המיוחד, שבו שורר קיץ לח רוב השנה, גדלים באי עציפרי לרוב, וכך אפשר ליהנות כמעט בכל השנה מאגוזיקוקוס, מבנינות למיניהן השונים, ממנגו ומקיסניות ותירים, שהם המאכל העיקרי של בני המעמד הנמוך. אלה מרכיבים כשפה הקריאולית ומאמינים בוודו.

אותם שאינם גרים בכפרים, מתגוררים בכפרים ובשכונות דלות ועניות במיוחד, ללא שרותים מינימליים, ללא מים זורמים או חשמל. הסירחון במקור מות האלה נורא.

השרותים שמספקת המדינה לאור-חיה הוא מינימלי. מערכת הכבישים הבינעירונית נתרמה כמעט כולה על-ידי מדינות זרות, כסיוע למדינות העולם השלישי. הממשלה אינה מתחזקת את הכבישים, אלא כאשר הם מתפוררים כמעט לחלוטין, ואז נדרשים סכומים עצומים כדי לשפצם. סכומים אלה מגיעים ממקורות-חוזק, וכל מי שנוגע בהם בדרך יכול לקטוף מעשר לכיסו הפרטי. לכן יש בהאיטי כביש אחד ראוי לשמו לאורך המדינה, ושלושה כבישים רחבים לרוחבה. כל השאר הם דרכים מסוג ב'.

בתי-חולים ובתי-ספר ציבוריים של הממשלה מעטים באי. מאז שהפכה מישל לגברת הראשונה של האי, היא הצליחה להקים כמה בתי-חולים ובתי-ספר. אלה נושאים כמוכן את שמה. חוץ מכך קיימים מוסדות חינוך ורפואה של המיסיונים, כמה מהם של המורמונים. המוכרים לאחרונה בישראל. שם יכר לים האזרחים העניים לקבל טיפול וחר נוד חיים על חשבון המיסיון, השולח צעירים וצעירות אמריקאיים ואירופיים לשנתיים של התנדבות במקומות שונים, נידחים ועניים ברחבי-העולם.

מישטרו של ז'אן-קלוד רובלייה לא נפל השבוע, אך במדינה יש מהומות באזורים שונים, בעיקר בצפון, שם הציתו המתנגדים למישטר כמה מארמונותיה של המקורבית לנשיא. הם שרפו גם את הרגל השחור-אדום שהנהיג פפה רוק, והניפו במקומו את הרגל הכחול-אדום, שהיה נהוג קודם. בינתיים פתוחים קווי הטלפון הבינלאומיים לחציהאי וגם נמל-התעופה פועל.

הממשלה האמריקאית מחויקה אצ"ב גדולה מאוד על הרופש של האיטי. היא לא תניה, קרוב לוודאי, למהפכה קומוניסטית להשתלט על האי, כפי שקרה בקובה השכנה.

אגב, בחלק זה של העולם גם סתם שאיפה לדמוקרטיה נחשבת כקומוניזם פראי, אדום כדם.

הם הרגו את בעלי היהודי בלבנון! מספרת רוז סרו, לבנונית שהתגיידה (מימין), עם תמונת הבעל. אבל בישראל קבעו הרבנים: היא לא יהודיה!

פחתה כי החיים בכירות אינם מיטיבים עימה, שלחו אותה לצרפת ולקנדה. סעי, חפשי לך מקום מגורים אחר, אמרו. שם אולי תוכלי לשכוח ול"הירגע".

רוז נסעה וטיילה וחיפשה, ולבסוף שבה לביירות. צרפת וקנדה היו רות לה, מפחידות אף יותר מביירות.

ואז באו הישראלים לביירות ורוז נתקלה בשליחי מדינת-ישראל. בחודש נובמבר 1982, באישון לילה, ארזה רוז שתי מיוודות ענקיות, השאירה מאחוריה בית גדול ואת מישרד המהנדסים שהיה שייך לבעלה, ויצאה דרך הגרר הטובה הישר למרכז הק ליטה פלודות באשרוד.

הלב שלי אמר לי שישאר לי היא מקום של מזל בשבילי, היא אומרת

כשיוסף סרו נסע לרובע אשרפיה כדי למצוא דירת-מגורים חלופית. בכביש המוליך לאשרפיה, בעורו נוהג במכוניתו, הוא נרצח. גופתו בותרה, פניו רוטשו והוא הוטל לצד הדרך.

כך גילתה אותו רוז, בעיקבות שיחת-טלפון אלמונית, כמה שעות מאוחר יותר. לפני שהספיקה להביאו לקבר, נטלו הרוצחים את הגופה וקברו אותה אישם. מעולם לא גילו היכן.

מקום של מזל

תשע שנות האלמנות לא חיילו את רוז סרו. גופה קטן ורוז, על פניה מבט של ילדה אבודה, עיניה כבירות, מהירות להתרמץ.

"מדוע הם הביאו אותי ארצה?"

ב עיר של תוהו ובוהו מוטב שאשה תפתח כאשר מקישים בדלת, אומרת רוז סרו (45). בכבודה של אשה נוהרים. בנבר פוגעים במהירות, בלי לחשוב פעמיים. לפני תשע שנים, בכירות שטופת-הדם, נקשו שני גברים זרים, שפניהם עטפו גרביניליון, על דלת ביתה של מישפת סרו. רוז ניגשה לדלת. שני הגברים התפרצו לדירה, היכו את בעלה, יוסף, ונעלמו.

למחרת אמרה עוורת-הבית המוס' למית לבני הווג סרו: מלחשים כי שכונה שאינכם רצויים כאן. עליכם לעזוב את הבית היום, או לכל המאוחר מחר.

המוצא היה חטיפה. יוסף חטף אותי מבית הוריי, מספרת רוז, והביא אותי לבית דודתו. במשך 13 ימים למדתי את עיקרי הדת היהודית ואחר-כך גויירתי, על-ידי שני רבנים מקומיים. לבני הווג נולדו ארבעה ילדים, בת אחת ושלושה בנים. צעיר הבנים היה בן 20 יום בלבד

מכרכו הקליטה באשרוד, פגועה בנפשה, ללא רכוש משלה, כשהיא מואשמת שאין היא יהודיה כשרה. כשהיתה רוז טנוס — בתם של אם קתולית ואב יהודי שהתנצר — בת 14, היא פגשה ביוסף סרו, בחור יהודי בן 23, מהנרס. השניים התאהבו והחזיטו להינשא.

מישפתותיהם התנגדו לרעיון הניי שואין. אמה של רוז, שהיתה בעצמה חלק מקשר של תערוכת, הודיעה לבתה כי אם תינשא ליהודי, תירצח על-ידי בני-המשפחה. האימים לא הפחידו את רוז. היא אהבה את יוסף ורצתה רק בו.

המוצא היה חטיפה.

רוז ליד המקרר הריק בביתה גם בכירות לא היה חשמל

בעינים דלוקות. כאן יגדלו הילדים, כיהודים אמיתיים, כמו אבא שלהם, ולא ינתקו את שרשרת מישפת סרו. וכך, כשהם יהיו מאושרים, גם אני אהיה מאושרת.

בני מישפתי התנגדו לנסיעה. הכריזו ששוב יחרימו אותי, שלא יתנו לי אגורה מרכושם. אבל אני לא חששת. השליחים הישראליים הבטיחו לי חיים טובים. אמרו שהמדינה תדאג לי, תיתן לי בית מרוהט, תאפשר לי להתקיים בכבוד.

אך הכבוד בישראל הוא מושג יחסי. כבר בימיה הראשונים בארץ הבהירה הרבנות לרוז כי היא אינה נחשבת ליהודיה, אלא את תוכיה אחרת. (המשך בעמוד 39)

אומרת שכנתה: לפעמים אני מד-ברת אליה, אבל היא לא מקשיבה. שרויה בעולם משלה. רוז, על מה את חושבת כל הזמן? אני שאלת אותה. על בעלי. על הפנים המרוטשות, היא עונה ובוכה.

במשך שש השנים הראשונות אחרי רצח בעלה חיה רוז בכירות כשבני מישפחתה מסייעים לה בכסף והקהילה היהודית תומכת בה מבחינה נפשית, שהרי היה ברור להם ולה כי היא יהודיה, ולא שום דבר אחר.

כל אותן שנים לא הצליחה רוז למחוק מוירכונה את פני בעלה המרוטשות ואת גופתו המבותרת. היא סבלה מהתמוטטות-עצבים ומדיכ-אינות ממושכים. כשהבינו בני-מיש-